

Thailand Information Center and Information Services

The Thailand Information Center (TIC) of Chulalongkorn University is an information storage and retrieval facility for service to scholars and genuine researchers.

The Center is designed to give information on Thailand, with particular emphasis on the behavioral and social sciences and related disciplines. However, much material has also been included on the neighboring countries as well as the great powers.

TIC acquires abstracts, indexes and stores documents which contain information of interest to individuals engaged in research on Thailand. Types of documents included are research reports, monographs, surveys, articles from periodicals, maps, theses and dissertations, speeches and symposium and conference proceedings, statistical yearbooks and comparable items, but textbooks, which are generally available through the usual public, governmental or university library channels. Specialized interest of researchers is also served through the use of regional and subject matter bibliographies available at the Center.

The collection includes approximately 30,000 documents, in English (85%), Thai (13%), and Thai and English (2%) languages. Thailand Information Center was formerly a joint project of the Military Research and Development Center (MRDC) of the Ministry of Defense and of the Research and Development Center-Thailand (RDC-T) of the Advanced Research Projects Agency (ARPA) the U.S. Department of Defense. It was presented to Chulalongkorn University in December 1971.

ศูนย์เอกสารประเทศไทย กับ การบริการวิชาการ

เพลินจันทร์ เอกวานิช*

บทนำ

ศูนย์เอกสารประเทศไทยเป็นหน่วยงานบริการทางวิชาการที่จัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความสะดวกในการค้นคว้าหาข้อมูลด้านสังคมศาสตร์ (Social Sciences) ที่เกี่ยวกับประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการวิจัยโดยทั่วไปอันเป็นหน้าที่สำคัญของมหาวิทยาลัยในฐานะผู้นำทางวิชาการ
ความเป็นมาและการดำเนินงาน

เดิมศูนย์เอกสารประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่างศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุดของไทย กับองค์การวิจัยโครงการขั้นสูง (Advanced Research Projects Agency—ARPA) กระทรวงกลาโหมสหรัฐ ฯ เมื่อปีพุทธศักราช 2511 ให้เป็นแหล่งรวบรวมเอกสารทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับประเทศไทย เพื่อให้บริการแก่นักวิจัยของรัฐบาลสหรัฐ ฯ ในเรื่องความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ

ต่อมาเมื่อต้นปีพุทธศักราช 2514 องค์การวิจัยโครงการขั้นสูง (ARPA) ได้เตรียมเปิดการดำเนินงานวิจัยในประเทศไทย ศูนย์เอกสารประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ ARPA จึงจำเป็นต้องยุติตามไปด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นความสำคัญของศูนย์เอกสาร ฯ โดยเห็นว่า เอกสาร และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยที่ได้รับรวบรวมคัดสรรไว้เป็นจำนวน 20,000 ชิ้น (ในขณะนั้น) จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในประเทศไทยต่อไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้แจ้งความจำนงขอรับศูนย์เอกสาร ฯ มาดำเนินการ ซึ่งในที่สุดฝ่ายสหรัฐ ฯ ร่วมกับกรมวิเทศสหการ ได้มีมติมอบศูนย์เอกสาร ฯ ให้จุฬา ฯ และได้มีการลงนามโอนศูนย์เอกสาร

* เพลินจันทร์ เอกวานิช อ.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักเอกสารสนเทศ ศูนย์เอกสารประเทศไทย

ประเทศไทยมาเป็นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 30 ธันวาคม พุทธศักราช 2514 และมหาวิทยาลัยได้เปิดศูนย์เอกสารประเทศไทยให้บริการแก่นักวิจัยซึ่งหวังผลทางการศึกษาทั่วไป ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พุทธศักราช 2515 อันเป็นวันครบรอบปีที่ 55 แห่งการสถาปนา มหาวิทยาลัย

ปัจจุบัน ศูนย์เอกสารประเทศไทยตั้งอยู่ชั้นล่างของตึก 3 คณะรัฐศาสตร์ และจะอยู่ที่นี้ จนกว่าการก่อสร้างสถาบันวิทยบริการจะแล้วเสร็จ จึงจะย้ายไปรวมอยู่ในสถาบันดังกล่าวด้วย

ในแง่บริหาร ศูนย์เอกสารประเทศไทยเป็นหน่วยงานหนึ่งของสถาบันวิทยบริการ มีคณะกรรมการบริหารสถาบัน ฯ เป็นผู้วางนโยบาย มีผู้อำนวยการศูนย์ ฯ เป็นผู้รับผิดชอบด้านบริหารงานทั่วไป มีเจ้าหน้าที่เรียกว่า “นักเอกสารสนเทศ” (Information specialist) ซึ่งสำเร็จปริญญาตรี และปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยทั้งภายในและต่างประเทศ เป็นผู้รับผิดชอบงานประจำ และมีคณะกรรมการที่ปรึกษา อันประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสังคมศาสตร์บางท่าน ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นราชการและเอกชน รวมตลอดถึงผู้แทนองค์การระหว่างประเทศ และมูลนิธิที่สนใจการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อให้การปรับปรุง และขยายงานของศูนย์ ฯ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักวิจัย

ระบบของศูนย์เอกสารประเทศไทย

ศูนย์เอกสารประเทศไทย เป็นแหล่งรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับประเทศไทย ที่มีระบบที่ทันสมัย มีแบบการดำเนินงานที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง อันเป็นลักษณะเด่นที่แตกต่างจากระบบปฏิบัติตามห้องสมุดโดยทั่วไปและพร้อมที่จะให้นักวิจัยได้ค้นคว้าเรื่องที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว กล่าวคือ ศูนย์เอกสาร ฯ ได้รวบรวม จำแนกและทำบทย่อยเอกสาร เพื่อการวิจัยโดยเฉพาะ เอกสารที่เก็บรวบรวมส่วนใหญ่เป็นรายงานผลการวิจัย ด้านสังคมศาสตร์ งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นเรื่องของประเทศไทยและรวมตลอดไปถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับไทยเป็นต้นว่าเรื่องของประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศมหาอำนาจที่มีบทบาทสัมพันธ์กับไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม

เอกสารที่รวบรวมไว้มีหลายประเภท ประกอบด้วย รายงานการศึกษา การสำรวจและวิจัย รวมทั้งบทความที่คัดมาจากรสาร ปาฐกถา การประชุม ข้อมูลสถิติ แผนภูมิ วิทยานิพนธ์

และรายงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศาสตร์ ยกเว้น ตำราเรียน (textbook) เท่านั้นที่ศูนย์เอกสาร ฯ มิได้เก็บรวบรวมไว้ เพราะถือว่าสามารถจะหาอ่านได้จากห้องสมุดทั่วไป เอกสารต่าง ๆ เหล่านี้ได้มาจากองค์การต่าง ๆ ของรัฐบาลไทย และองค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานและสถาบันอิสระ ห้องสมุดเอกชน และจากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งรายงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบจากนักวิจัยโดยตรง ซึ่งปัจจุบันนี้ศูนย์ ฯ มีเอกสารอยู่ประมาณ 30,000 ชิ้น ในจำนวนนี้เป็นภาษาอังกฤษ 85 % ภาษาไทย 13 % ไทยและอังกฤษ 2 %

ระบบงานที่ปฏิบัติในศูนย์เอกสารต่างกับระบบปฏิบัติที่ใช้ในห้องสมุดทั่วไป เพราะศูนย์เอกสาร ฯ ได้จัดทำดัชนีบัญญัติศัพท์ (Index to Category File) เป็นภาษาอังกฤษโดยตรง แทนการใช้หมายเลขหมู่หรือตัวอักษรควบคุมอย่างห้องสมุด ปัจจุบันดัชนีบัญญัติศัพท์มีทั้งหมด 281 คำ โดยจัดเรียงลำดับตามพยัญชนะ A ถึง Z เริ่มตั้งแต่ ARD (Accelerated Rural Development), Afghanistan, Africa, agriculture, และ ถึง youth, และ Yugoslavia เป็นดัชนีบัญญัติศัพท์ที่ตัวสุดท้าย ซึ่งดรรชนีบัญญัติศัพท์ 281 คำนี้ ได้แยกเป็น 100 ชื่อตามเรื่องต่าง ๆ 71 ชื่อประเทศ 84 ชื่อองค์การ และ 26 ชื่อบุคคล

นอกจากนี้ เพื่อให้งานบริการได้เป็นไปโดยสะดวกและให้นักวิจัยได้เข้าถึงเอกสารที่ต้องการศึกษาค้นคว้าได้รวดเร็วกว่าปกติ ศูนย์เอกสาร ฯ ยังได้มีการจำแนกย่อยดัชนีบัญญัติศัพท์ (Subcategory) ที่สำคัญ และมีเนื้อหาครอบคลุมกว้าง เช่น ดัชนีบัญญัติศัพท์ "industry" จะมีการจำแนกย่อยเป็น 19 subcategories คือ

1. Food Products
2. Weaving Products
3. Clothing Products
4. Wooden Products
5. Furniture Making
6. Paper Products
7. Chemical Products
8. Rubber + Plastic products
9. Tanning Products

10. Glass, stone + Clay Products
11. Metal + Mining, Smelting
12. Metal Transfiguring Products
13. Metal Machinery Products
14. Electrical Products
15. Miscellaneous
16. Electrical Services + Public Utility
17. Services
18. Automobile Assembly + Repair
19. General

ดัชนีบัญญัติศัพท์ที่มีการจำแนกย่อยมีทั้งหมด 13 คำคือ agriculture, communications, economics, education, health, industry, land, politics, research, security, social patterns, transportation, และ water resources.

ศูนย์เอกสาร ฯ จะทำการพิจารณาบทกวดดัชนีบัญญัติศัพท์เหล่านี้ อย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อให้มีเรื่องที่ทันสมัยเพิ่มเติมเข้าไปในดัชนีบัญญัติศัพท์อย่างสม่ำเสมอ โดยถือว่าดัชนีบัญญัติศัพท์นั้นจะเป็นแนวทางในการรวบรวมเอกสารให้ตรงตามจุดประสงค์ของศูนย์ ฯ ในอันที่จะรวบรวมเอกสารงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ

ยิ่งไปกว่านั้น เพื่อให้ นักวิจัย ได้ค้นคว้า ได้สะดวก และ เจาะลึก ถึง เอกสาร รวดเร็ว ยิ่งขึ้น ศูนย์เอกสาร ยังมีระบบการบริการพิเศษเพิ่มเติมคือ

1. การจัดทำบรรณานุกรม (bibliography) รวบรวมเอกสารในหัวเรื่องที่มีนักวิจัยมาทำการศึกษาค้นคว้ากันมาก หรือได้รับความสนใจ และนิยมในขณะนั้น เช่น Investment, Chinese in Thailand, Four Southern Changwat, Hilltribes, Slums, Social Values, State Enterprises, Thai Muslims, และ Buddhism : Its Relation to the Social, Political and Economic Situation in Thailand เป็นต้น ซึ่งทางศูนย์ ฯ จะได้จัดทำเพิ่มขึ้นโดยสม่ำเสมอ โดยจะพิจารณาจากหัวเรื่องที่นักวิจัย สนใจในขณะนั้น ตลอดจนแนวโน้มที่นักวิจัยจะสนใจในอนาคตด้วย และที่น่าสนใจเกี่ยวกับบรรณานุกรมเรื่องชาวเขาเผ่าต่างๆ และชนกลุ่มน้อยในดินแดนต่างๆ ทางศูนย์ ฯ

ยังได้จำแนกย่อยกลุ่มชาวเขาออกเป็น 36 เผ่า เช่น "Ahka", "Karen" ฯลฯ และจำแนกชนกลุ่มน้อยออกเป็น 38 กลุ่มเช่น "Chinese in Thailand", "Thai-Muslim", และ "KMT Chinese" เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กวีวิจัยที่สนใจจะค้นคว้าเกี่ยวกับชาวเขาหรือชนกลุ่มน้อยเพียงเผ่าหรือกลุ่มเดียว

2. การจัดทำบัตรรายการภูมิภาค (locator) ของอำเภอต่างๆ ของทุก ๆ ภาคในประเทศไทย สำหรับนักวิจัยที่ต้องการข้อมูลเฉพาะ ที่เกี่ยวกับอำเภอบางอำเภอของจังหวัดบางจังหวัด เช่น อ. ศรีราชา หรือ อ. ฉวาง เป็นต้น

3. การจัดทำกฤตภาค (Newspaper Clipping) หรือการจัดเก็บข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ โดยพิจารณาจากหัวเรื่อง หรือเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นักวิจัยหรือผู้สนใจจะได้ข้อมูล หรือข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบันศูนย์เอกสาร ฯ มีกฤตภาคทั้งไทยและอังกฤษประมาณ 65 เรื่อง เช่น Amnesty, Refugees, ASEAN, Thailand an Indochina, Draft Constitution, และ Pham Van Dong's Visit to Thailand เป็นต้น

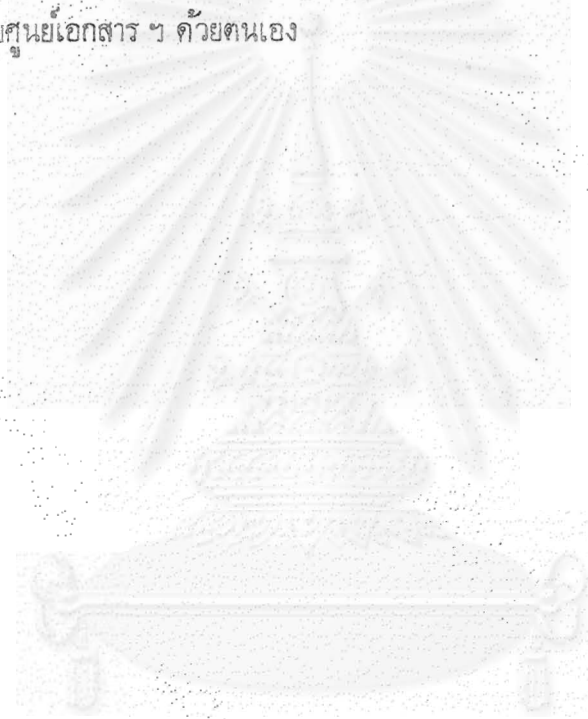
4. การบริการ inter-library loan และบริการถ่ายเอกสาร

ในด้านการให้บริการทางวิชาการนี้ ทางจุฬาฯ เองก็ได้ให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์อย่างยิ่งของศูนย์เอกสาร ฯ ต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ในด้านที่จะส่งเสริมงานวิจัยเพื่อมาตรฐาน ความสมบูรณ์ของหน้าที่และความรับผิดชอบด้านหลักโดยตรงของมหาวิทยาลัยเฉพาะอย่างยิ่งต่อบรรดาคณาจารย์ ข้าราชการของมหาวิทยาลัย จะได้ใช้เอกสารที่ศูนย์เอกสาร ฯ เพื่อทำการค้นคว้าอย่างกว้างขวาง ในขณะเดียวกันศูนย์เอกสาร ฯ ก็ได้ตั้งข้อกีดกันสำหรับบุคคลภายนอก ที่จะมาใช้บริการค้นคว้า ทรายใบที่บุคคลนั้นเป็นนักวิจัยที่หวังผลทางการศึกษาอย่างแท้จริง หน่วยราชการ ผู้แทนของหน่วยราชการ องค์กรระหว่างประเทศ ตลอดจนนักวิจัยที่ทำงานโดยเอกเทศ ก็สามารถมาใช้บริการทางวิชาการของศูนย์เอกสารประเทศไทยได้โดยสะดวก และเท่าเทียมกัน

สรุป

ศูนย์เอกสารประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานบริการทางวิชาการที่ตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่แก่นักวิจัย ข้อมูล ข่าวสาร สำหรับงานวิจัยโดยเฉพาะเป็นศูนย์ที่มีระบบปฏิบัติงานที่อาจกล่าว

ได้ว่าทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่กระนั้นก็ตาม งบประมาณเท่าทุกวันนี้ ชื่อ ที่ตั้ง ระบบงาน และการบริการของศูนย์เอกสารประเทศไทย ยังไม่ค่อยเป็นที่คุ้นหูนักสำหรับบุคคลในวงการทั่วไป หรือแม้แต่ในแวดวงวิชาการเอง ดังนั้นจากบทความแนะนำศูนย์เอกสาร ฯ โดยสังเขปข้างต้นนี้ ศูนย์ ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านคงจะได้รู้จัก เข้าใจศูนย์เอกสาร ฯ ในแง่มุมที่กว้างขึ้น และสนใจที่จะมาใช้บริการเพิ่มขึ้น หรืออย่างน้อยที่สุด ก็มาทำความรู้จักกับศูนย์เอกสาร ฯ ด้วยตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย